

Kurzus kódja(i): FLM-233.08_FLMD16-211.06_ FLMD16-211.04

Kurzus címe: Magyar népszerű film- és televíziós sorozatkultúra

Tanár neve: Varga Balázs

Kurzus időpontja, helye: hétfő 10:45-12:15, 34-es terem

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: A kurzus a magyar népszerű film- és televíziós sorozatkultúra témáit, műfajait és trendjeit vizsgálja a második világháború végétől napjainkig. A populáris mozgóképkultúra kérdéseit szisztematikusan inkább csak az 1945 előtti korszakkal kapcsolatban szokta felvetni a magyar filmtörténetírás, pedig a népszerű film- és televíziós kultúra, még ha természetesen átalakult változatokban is, de az 1945 utáni évtizedekben is jelen volt és meghatározó volt a magyar mozgóképkultúrában. A kurzus a populáris film- és tévékultúra kutatásának általános problémáit áttekintő bevezető órák után műfaj-tematikus metszetben tekinti át a különféle szórakoztató filmes és sorozatformák és változatok történetét – a vígjáték, a bűnügyi film, a melodráma, a kalandfilm és a történelmi film- és sorozat alakváltozatainak kulturális, politikai és filmtörténeti értelmezéseinek keresztül.

Kurzus teljesítésének követelményei: A félév írásbeli vizsgával zárul. Ennek első fele egy filmismereti teszt a kötelező filmek alapján. A teszt minimum 70%-os teljesítése a jegyszerzés alapfeltétele. Az írásbeli vizsga második fele (teszt és esszékérdések a szakirodalom és az előadások anyaga alapján) csak akkor értékelhető, ha a beugró teszt sikerült.

Tematika:

1. A népszerű film- és televíziós kultúra kutatásának problémái (*Made in Hungária, Szabadság, szerelem*)
2. Egyéni érvényesülés és a közösség értékei a populáris műfaji formulákban (*A Pogány Madonna, Üvegtigris*)
3. A szocialista realizmus és a szórakoztató filmkultúra kérdései (*Állami áruház, Rákóczi hadnagya*)
4. Humor, vígjáték, szatíra a szocializmus mozgóképkultúrájában (*Gyula vitéz télen-nyáron, A tizedes meg a többiek*)
5. Bűn, bűnügyek és szocializmus (*Kántor, Dögkeselyű*)
6. Kalandfilmek- és sorozatok a Kádár-korszakban (*A Tenkes kapitánya, Sándor Mátyás*)
7. A magyar történelmi film problémái (*Egri csillagok, 80 huszár*)
8. A hétköznapok és a kisközösségek megjelenítése (*Szomszédok, A mi kis falunk*)
9. Romantikus vígjátékok és komédiasorozatok az ezredforduló után (*Megdönteni Hajnal Tímeát, Mintaapák*)
10. Kortárs magyar bűnügyi filmek és sorozatok (*A viszkis, Aranyélet*)
11. Túl a hétköznapokon: fantasztikum és szerzőiség a kortárs magyar filmben (*Jupiter holdja, Womb*)
12. Kaland, történelem és nemzeti identitás kortárs magyar filmekben és sorozatokban (*Kincsem, Hadik*)

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek Filmismeret, szövegértés és szövegolvasás. Az 1945 utáni magyar film- és televíziós kultúra trendjeinek és a magyar film társadalmi, politikai és kulturális kontextusainak megértése, áttekintése.

Kötelező filmek: András Ferenc: *Dögkeselyű*
Antal Nimród: *A viszkis*
Bácskai Lauró István: *Gyula vitéz télen-nyáron*
Bán Frigyes: *Rákóczi hadnagya*
Fejér Tamás: *A Tenkes kapitánya*
Fliegauf Bence: *Womb*

Fonyó Gergely: *Made in Hungária*
Gertler Viktor: *Állami áruház*
Goda Krisztina: *Csak szex és más semmi*
Herceg Attila: *Megdönteni Hajnal Tímeát*
Herendi Gábor: *Kincsem*
Kapitány Iván – Rudolf Péter: *Üvegtigris*
Keleti Márton: *A tizedes meg a többiek*
Mészáros Gyula: *Pogány Madonna*
Mundruczó Kornél: *Jupiter holdja*
Sára Sándor: *80 huszár*
Szikora János: *Hadik*
Várkonyi Zoltán: *Egri csillagok*

sorozatok:

Aranyélet (első évad első rész)

Kántor (első rész)

A mi kis falunk (első évad rész)

Sándor Mátyás (első rész)

Szomszédok (első rész)

Mintaapák (első évad rész)

Kötelező irodalom: Gelencsér Gábor: Népszerű filmkultúra az államszocializmus korában. A magyar bűnügyi film példája. *Hungarológiai Közlemények* (2016) no. 1. pp. 1–15.
Imre Anikó: A tévés szocializmus transznacionális keretben. *Apertúra* (2015 őszi) <http://uj.apertura.hu/2015/osz/imre-a-teves-szocializmus-transznacionaliskeretben/>
Kovács András Bálint: A magyar játékfilm műfajai. *Apertúra* (2018 tavasz) <https://www.apertura.hu/2018/tavasz/kab-mufajok-a-magyar-filmtortenetben/>
Pápai Zsolt – Varga Balázs: Hollywoodon innen és túl. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 8–22.

Ajánlott irodalom: Baja Sándor: Ismerős, de egzotikus. Az Ötvös Csöpi-filmek ábrázolásmódja. *Filmszem* (2016) no. 2. pp. 22–41. <http://filmszem.net/archivum/2016-hatodik-evfolyam/>
Benke Attila: Csak egy sötét, bűnös nap a világ. Noirszenzibilitás a kortárs magyar bűnügyi filmekben. *Apertúra* (2019 nyár) <https://www.apertura.hu/2019/nyar/benke-csak-egy-sotet-bunos-nap-a-vilagnoirszenzibilitas-a-kortars-magyar-bunugyi-filmekben/>
Fazekas Máté: Tudományos-fantasztikus lakmuszpapírjaink. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 56–65.
Havas Júlia Éva: Magyar romantikus vígjáték a 2000- es években. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 66–79.
Havens, Timothy – Imre Anikó – Lustyik, Katalin (eds.): *Popular Television in Eastern Europe During and Since Socialism*. London: Routledge, 2013.
Hirsch Tibor: A kisvilág ethosza. A hatvanas évek magyar vígjátékai. *Metropolis* (2014) no. 3. pp. 42–55.
Király Jenő: A műfajok elmélete. In: Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Budapest: Korona, 1998. pp. 23–84.
Király Jenő: Apropó western... In: Király Jenő (ed.): *Film és szórakozás*.
Mokép – Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum, 1981. pp. 155–236.
Nagy Eszter: „Ez egy új szerep volt, beleértem.” Kortárs magyar férfiközpontú romantikus komédiasorozatok: elbeszélés, család és férfiszerepek a *Válótársakban* és a *Mintaapákban*. *Metropolis* (2023) no. 2. pp. 48–61.
Paár Ádám: „Csipkebokor a szállásom.” Magyar betyárfilmek. *Filmvilág* (2022) no. 2. pp. 14–19.
Stöhr Lóránt: Könnyek nélkül. A melodráma nyomai az 1970 utáni magyar filmben. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 24–42.
Tüske Zsuzsanna: A tehetetlenség törvénye. A magyar thriller 1977 és 1989 között. *Prizma* (2012) no. 2. pp. 22–29.

Virginás Andrea: *Film Genres in Hungarian and Romanian Cinema: History, Theory, and Reception*. Lanham, MA: Lexington Books, 2021.
Záhonyi-Ábel, Márk: Történelem és populáris mitológia az 1989 utáni magyar műfaji filmben. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 44–55.
